

Amis sans frontières. Une exploration littéraire de l'hétérosocialité et de l'égalité au XVIIe siècle en France

Postdoctoral research project by Delphine Calle
BAEF fellow at Rutgers University

English title: Friendship across divides. A literary exploration of friendship and equality in seventeenth-century France

Dutch title: Bevriende tegenpolen. Een literaire analyse van vriendschap en gelijkheid in zeventiende-eeuws Frankrijk

English summary

All subjects 'of whatever state or quality' should 'live together peacefully as friends': the Edict of Nantes (1598) not only establishes religious tolerance, it calls for friendship among non-peers. Correspondences and treatises on friendship show how social interaction in absolutist France was profoundly changing: new court and salon societies bring together men and women, king and subordinates, moralists and libertines. Yet, literary scholars focus on the Aristotelian 'perfect friendship' that only applies to equal men, for all other relations would tilt to love or self-love.

My project offers the first extensive study of non-peer friendship in 17th-century France. I will study and compare non-fictional texts (theoretical reflections, letters, memoirs) and fictional narratives on friendship (from poems by the converted Théophile de Viau to the anonymous play *Le Triomphe de l'amitié*), to examine if and how true friendship can bridge the gap of gender, moral conviction, sociopolitical rank or personality.

By combining tools from literary studies and history of emotions, with concepts from socio-political history, my project not only shakes the traditional literary approach to friendship, it also offers new insights into the rapidly changing social structure of pre-revolutionary France. In staging a desire for egalitarian, affective relations, texts on non-peer friendship, I argue, prepare the Enlightenment and illuminate the struggles of today's multicultural society.

Dutch summary

Alle onderdanen "van welke stand ook" moeten "vreedzaam samenleven als vrienden". Het Edict van Nantes (1598) legt naast godsdienstvrijheid, ook een inclusief vriendschapsideaal op. Brieven en verhandelingen over vriendschap tonen hoe sociale interacties grondig veranderen in absolutistisch Frankrijk: het hof en de salons verenigen man en vrouw, koning en onderdaan, moralist en libertijn. Toch geven literatuuronderzoekers de voorkeur aan de studie van Aristotelische "perfecte vriendschap", die enkel gelijke mannen verbindt, want andere relaties zouden neigen naar liefde of eigenliefde.

Mijn project voert als eerste onderzoek naar vriendschap tussen tegenpolen in 17e-eeuws Frankrijk. Ik bestudeer en vergelijk non-fictie (theoretische beschouwingen, brieven, memoires) en fictie over vriendschap (van de libertijnse poëzie van Théophile de Viau tot de anonieme tragedie *Le Triomphe de l'amitié*), om te bepalen of en hoe echte vriendschap verschillen kan overbruggen in geslacht, morele overtuiging, sociopolitieke stand of karakter.

Met behulp van literatuurstudie, gevoels-, en politieke geschiedenis, stelt mijn onderzoek de klassieke literaire blik op vriendschap in vraag, en biedt het bovendien nieuwe inzichten in de snel veranderende sociabiliteit in prerevolutionair Frankrijk. Teksten over bevriende tegenpolen geven het verlangen weer naar egalitaire en affectieve relaties. Ze bereiden zo de Verlichting voor en belichten de uitdagingen van het huidige multiculturalisme.